

KODEKS PONAŠANJA ZA DOBAVLJAČE I NOSIOCE LICENCI CARLSBERG GRUPACIJE

1. UVOD

1.1 NAŠA MISIJA

Carlsberg Grupacija je posvećena davanju pozitivnog doprinosa društvu i životnoj sredini kroz etičko poslovanje i održivost. Ovim Kodeksom se uspostavljaju minimalni standardi ponašanja za dobavljače, pružaoce usluga i nosioce licenci kako bi se smanjili rizici u lancu snabdevanja i unapredila transparentnost. Cilj nam je da u saradnji sa svim učesnicima u našem lancu vrednosti identifikujemo, sprečimo i ublažimo negativne uticaje na ljude i planetu u skladu sa međunarodnim standardima i nacionalnim zakonima, unapređujući pri tom ljudska prava i zaštitu životne sredine.

Kompanija Carlsberg poštuje UN Deklaraciju o ljudskim pravima, Rukovodeća načela UN o poslovanju i ljudskim pravima i OECD Smernice o odgovornom poslovanom ponašanju. Kao potpisnik UN Globalnog dogovora, posvećeni smo svakom od četiri stuba: ljudska prava, rad, životna sredina i sprečavanje korupcije. Kodeks je usaglašen sa međunarodnim standardima, kao što su Deset principa Globalnog dogovora UN, Osnovni kodeks Inicijative za etičku trgovinu (ETI), načela Međunarodne organizacije rada (MOR) i ISO 14001. Pored toga, Kodeks je usaglašen i sa UN Ciljevima održivog razvoja (SDG).

Kodeks je usklađen i sa našim programima održivog poslovanja što dokazuje posvećenost kompanije Carlsberg rešavanju ključnih ESG tema i suočavanju sa globalnim izazovima, kao što su nejednakost, klimatske promene i nestašice vode. U saradnji sa našim dobavljačima pokrećemo odgovorne poslovne prakse i pozitivno utičemo na društvo.

1.2 PODRUČJE PRIMENE

Kodeks se primenjuje na sve dobavljače, pružaoce usluga i izvršioce poslova, kao i na njihove dobavljače, uključujući i isporučioce materijala i predstavlja obavezni deo svakog ugovora koji se potpisuje sa članicama Carlsberg Grupacije. Pod ovim

se misli na sve dobavljače i pružaoce usluga koji se nalaze niže u lancu snabdevanja (kao što su agencije za zapošljavanje i marketing) na partnere koji se nalaze iznad u lancu snabdevanja (kao što su agenti, distributeri, nosioci licenci i ostali učesnici u sponzorstvima ili kolaboracijama). Kodeksom su obuhvaćeni svi radnici u lancu snabdevanja, uključujući zaposlene na neodređeno, određeno, privremeno zaposlene i radnike migrante. Kompanija Carlsberg će povremeno i po potrebi menjati i dopunjavati ovaj Kodeks, o čemu će dobavljači biti obavešteni.

1.3 USKLAĐENOST POSLOVANJA

Dobavljači se moraju pridržavati svih zakona i propisa koji su važeći na tržištima na kojima posluju i, po potrebi, moraju ispunjavati zahteve u vezi sa trgovinom na tržištima na kojima se proizvodi prodaju. Ukoliko postoje različiti nacionalni standardi, dobavljači se moraju pridržavati najviših standarda o zaštiti radnika i životne sredine koji nisu u suprotnosti sa zakonima zemlje. Dobavljač mora biti sposoban da demonstrira usklađenost svog poslovanja i svojih lanaca snabdevanja sa Kodeksom i važećim zakonima.

Dobavljači se podstiču da imaju politike koje su usaglašene sa principima kompanije Carlsberg. Ovaj Kodeks sadrži i obavezne zahteve i najbolje prakse za promovisanje usklađenog poslovanja i kontinuirano unapređenje u oblasti održivosti i etičnosti poslovanja. Kompanija Carlsberg zadržava pravo da proverava usklađenost poslovanja putem samostalnih procena, kontrola i drugih metoda nadzora. Troškove provera usklađenosti će snositi dobavljač.

Kontrole i posete

Pre nego što dobavljač stupi u poslovni odnos sa kompanijom Carlsberg, kao i tokom trajanja ugovora, pre produžetka pružanja usluga ili u slučaju izmene usluga možemo primeniti različite metode i pristupe detaljne analize, uključujući i post-

avljanje članstva u Sedex-u za jedan od zahteva i sprovođenje SMETA ili ekvivalentnih provera. Nesaradnja tokom ovih provera, odnosno kontrola, smatra se kršenjem odredbi ovog Kodeksa. Sve uočene nepravilnosti moraju biti otklonjene pre nastavka saradnje. Kada je reč o SMETA ili ekvivalentnim proverama, zahtevamo da sve kritične i velike neusaglašenosti, u skladu sa definicijama Sedex-a, budu otklonjene u roku koji će biti dogovoren sa kompanijom Carlsberg. Kompanija Carlsberg zadržava pravo da proveru dobavljača izvrši u bilo kom trenutku, sa ili bez prethodne najave, kako bi se osigurala usklađenost sa Kodeksom i uslovima ugovora. Puna saradnja tokom ovih provera je obaveza, a kompanija Carlsberg će obezbediti adekvatno rukovanje osetljivim ili vlasničkim informacijama. Dobavljači takođe moraju znati da kompanija Carlsberg može, po sopstvenom nahođenju, odlučiti da primenjuje alternativne ili ekvivalentne postupke provere.

Sertifikacija

Pored opštih zahteva iz ovog Kodeksa, na određene proizvode koji utiču na ljudska prava i predstavljaju rizik po životnu sredinu mogu biti primenjena stroža pravila, pri čemu će ove politike imati prednost u slučaju neusaglašenosti. Kompanija Carlsberg redovno revidira svoje politike i omogućava dobavljačima pristup alatima i najnovijim verzijama. Određeni proizvodi, kao što su šećer ili kobalt, zahtevaju sertifikaciju višu od nivoa 1 zbog viših etičkih standarda.

Kompanija Carlsberg ceni dugoročne, transparentne odnose sa dobavljačima i podržava usklađivanje kroz otvorenu komunikaciju i prilike za unapređenje. Ako dobavljač prekrši ovaj Kodeks biće potrebno preduzeti korektivne mere, a kompanija Carlsberg zadržava pravo da proveri usklađenost poslovanja i da raskine ugovore, ako standardi nisu ispunjeni. Kompanija Carlsberg može po potrebi objavljivati podatke, uključujući i informacije o ESG, državnim organima ili nezavisnim revizorima.

1.4 PRIJAVLJIVANJE NEPRAVILNOSTI ILI PREKRŠAJA

Dobavljač je dužan da prijavi svaki prekršaj na koji sumnja ili prekršaj koji je potvrđen a tiče se kompanije Carlsberg ili utiče na nju, bez obzira da li je reč o kršenju Kodeksa ili važećih zakona, odnosno da li je prekršaj učinio dobavljač ili neko od

njegovih saradnika. Prijavljivanje nepravilnosti omogućava kompaniji Carlsberg da efikasno rešava probleme i da održava visok nivo integriteta u svim svojim poslovnim odnosima.

Pored mehanizama za prijave koje imaju sami dobavljači, kompanija Carlsberg je svojim dobavljačima i njihovim zaposlenima obezbedila i druge načine za prijavljivanje nepravilnosti:

- [Nezavisna linija za prijavu nepravilnosti, dostupna 24/7](#)
- Predstavnici HR službe, pravne službe ili predstavnici za tržište
- E-mail: SpeakUp@Carlsberg.com

SADRŽAJ

1. UVOD	2	5.4 Procedure odgovora na vanredne situacije	10
1.1 Naša misija.....	2	6. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	10
1.2 Područje primene	2	6.1 Upravljanje pitanjima životne sredine	10
1.3 Usklađenost poslovanja.....	2	6.2 Upravljanje emisijom ugljenika.....	10
1.4 Prijavljivanje nepravilnosti ili prekršaja.....	Error! Bookmark not defined.	6.3 Upravljanje vodom.....	11
2. SISTEMI UPRAVLJANJA.....	5	6.4 Upravljanje otpadom	11
2.1 UPRAVLJANJE	5	6.5 Zabrana zagađenja.....	12
2.2 POSVEĆENOST POLITIKAMA I OBAVEŠTAVANJE	5	6.6 Biodiverzitet i deforestacija	12
2.3 Detaljna analiza, upravljanje rizicima i uticajima	5	6.7 Energija	12
2.4 Mehanizam podnošenja pritužbi i kontinuirano unapređenje	5	7. POSLOVNA ETIKA.....	12
3. OSNOVNA LJUDSKA PRAVA	6	7.1 Korupcija i mito.....	133
3.1 Zabrana prinudnog rada.....	6	7.2 Pokloni i reprezentacija.....	Error! Bookmark not defined.
3.2 Zapošljavanje mladih radnika i zabrana dečjeg rada.....	6	7.3 Sukob interesa	13
3.3 Sloboda udruživanja i kolektivno pregovaranje	7	7.4 Konkurencija i fer trgovina.....	13
3.4 Zabrana diskriminacije i uznemiravanja.....	7	7.5 Izjave o održivosti i ekomanipulacija	13
3.5 Poštovanje prava na zemljište.....	7	7.6 Bezbednost informacija, zaštita podataka i odgovorno korišćenje veštačke inteligencije.....	13
4. USLOVI RADA	8	7.7 Trgovinske sankcije i ograničenje uvoza/izvoza.....	14
4.1 Upravljanje radnim vremenom	8		
4.2 Plaćanje zarada i drugih primanja	8		
4.3 REDOVAN RADNI ODNOS	8		
5. ZDRAVLJE I BEZBEDNOST.....	9		
5.1 Zdravlje i bezbednost na radu	9		
5.2 Smeštaj	9		
5.3 Upravljanje hemikalijama i opasnim supstancama	10		

2. SISTEMI UPRAVLJANJA

Dobavljač mora da uspostavi i održava efikasne sisteme upravljanja kako bi sprečio kršenje Kodeksa i odgovorio na prekršaje, kao i da bi ublažio nepovoljne uticaje na ljude i planetu. Ovi sistemi upravljanja bi trebalo da obuhvataju neophodne strategije, politike, procese i resurse za identifikovanje rizika, rešavanje osnovnih uzroka problema i obezbeđivanje usklađenosti sa svim relevantnim zakonima, propisima i principima ovog Kodeksa. Dobavljači su dužni i da vode transparentnu i tačnu evidenciju kojom dokazuju usklađenost sa propisima i prate tekuća unapređenja.

2.1 UPRAVLJANJE

Dobavljači su dužni da imenuju višeg člana uprave koji će biti odgovoran za poštovanje odredbi Kodeksa.

Dobavljači moraju da usvoje i javno objave izjave o politikama koje su usklađene sa ovim Kodeksom i podržavaju ga. Ove izjave o politikama moraju budu prilagođene složenosti i obimu poslova dobavljača i moraju ih odobriti najviši upravljački organi.

2.2 POSVEĆENOST POLITIKAMA I OBAVEŠTAVANJE

Dobavljači su dužni da sve svoje zaposlene, dobavljače i pružaoce usluga upoznaju sa ovim Kodeksom, kako bi osigurali poštovanje principa u celom lancu snabdevanja. Svi nivoi moraju se pridržavati ovih standarda i promovisati transparentnost i odgovornost. Dobavljači su dužni da od svojih poslovnih partnera, u šta spadaju i posrednici, kao što su brokeri ili agencije za regrutovanje, zahtevaju da rade na postizanju usklađenosti poslovanja i da izbegavaju prakse koje otežavaju poštovanje Kodeksa. Ako se uoče značajni rizici, kompanija Carlsberg može zahtevati transparentan izveštaj iz lanca snabdevanja o predmetnoj robi i uslugama.

2.3 DETALJNA ANALIZA, UPRAVLJANJE RIZICIMA I UTICAJIMA

Dobavljači su dužni da uspostave sistem detaljne analize zasnovan na rizicima koji je usklađen sa ključnim propisima i standardima, uključujući i Rukovodeća načela

UN o poslovanju i ljudskim pravima (UNGP), kako bi osigurali da sistem obuhvata principe iz ovog Kodeksa. Moraju biti definisani jasno upravljanje i ciljevi detaljne analize zaštite ljudskih prava i životne sredine (HREDD).

Dobavljači treba da uključe radnike, a naročito ugrožene grupe, kao što su radnici koji rade od kuće, mali proizvođači i migranti, u svoje procese, a izazove treba da rešavaju u saradnji i kroz konsultacije sa zainteresovanim stranama. Nepovoljni uticaji koje je Dobavljač izazvao ili čijem nastanku je doprineo moraju odmah biti otklonjeni.

2.4 MEHANIZAM PODNOŠENJA PRITUŽBI I KONTINUIRANO UNAPREĐENJE

Dobavljači su dužni da uspostave efikasan, legitiman, pristupačan i transparentan mehanizam za podnošenje pritužbi u skladu sa UNGP, a kako bi obezbedili bezbedan i poverljiv način kojim pojedinci mogu da iznesu svoje pritužbe i zatraže rešavanje problema koji se tiču ljudskih prava i zaštite životne sredine.

Dobavljači moraju da imaju i politiku o uzbunjivanju kojom je predviđeno poverljivo i anonimno prijavljivanje nepravilnosti i kojom se izričito zabranjuje odmazda. Kako bi se obezbedilo da pojedinci mogu da iznesu problem bez straha od negativnih posledica, protiv zaposlenih ili zainteresovanih strana koje prijave sumnju na prekršaj ili neusklađenost sa ovim Kodeksom ne smeju biti primenjene nikakve mere odmazde.

Ako je potrebno, dobavljači su dužni da obezbede da se i njihovi podizvođači i poddobavljači pridržavaju Kodeksa, dostavljaju dokaze o sprovođenju njegovih odredbi i nadziru efikasnost sprovođenja kako bi se osiguralo ostvarivanje željenih ishoda.

Dobavljači moraju da obezbede kontinuirano unapređenje sprovođenja Kodeksa. Procesi detaljne analize trebalo bi da budu dokumentovani i javno objavljeni u sklopu transparentnog pristupa upravljanja.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da unaprede svoje sisteme upravljanja tako što će primeniti napredne tehnologije i dobre prakse da bi predvideli rizike, postigli više standarde usklađenog poslovanja i unapredili transparentnost. Da bi postigli potpunu vidljivost, dobavljači bi trebalo da razviju sisteme mapiranja lanca snabdevanja pomoću alata za sledljivost i da u saradnji sa zainteresovanim stranama obezbede odgovorno snabdevanje i ublažavanje rizika. Dobavljači se još podstiču da uspostave nezavisne mehanizme uzbunjivanja, koji nude podršku i zaštitu, a sve u cilju obezbeđivanja nepristrasne istrage.

Dobavljači se podstiču da proaktivno sarađuju sa lokalnim zajednicama, NVO i industrijskim telima kako bi zajedno osmislili politike i prakse koje doprinose odgovornom snabdevanju i zaštiti ljudskih prava. To podrazumeva i učestvovanje u javnim raspravama i radnim grupama koje se bave unapređenjem industrijskih standarda.

3. OSNOVNA LJUDSKA PRAVA

Dobavljači Carlsberg Grupacije su obavezni da poštuju ljudska prava u skladu sa međunarodno prihvaćenim okvirima, kao što su UNGP ili Konvencije Međunarodne organizacije rada. Minimum koji su dobavljači obavezni da ispune je da rešavaju rizike iz oblasti ljudskih prava i da se bave uticajima koji su izuzetno značajni u njihovom lancu snabdevanja, što podrazumeva sprečavanje prekršaja u vezi sa prinudnim radom, radom dece i diskriminacijom, uz zaštitu slobode udruživanja i prava na zemljište. Od dobavljača očekujemo i da sami primenjuju detaljne analize kako bi identifikovali i rešili ostale značajne rizike po ljudska prava u njihovom poslovanju i lancu snabdevanja.

3.1 ZABRANA PRINUDNOG RADA

Carlsberg zabranjuje sve oblike prinudnog rada, modernog ropstva i trgovine ljudima u skladu sa nacionalnim zakonima, Palermo protokolom i konvencijama MOR. Dobavljači su dužni da postupaju u skladu sa ovim standardima, da zabranjuju prakse kao što su trgovina seksom, mučenje, prinudni rad nametnut od strane države i nedobrovoljni zatvorski rad. Zatvorski rad je dozvoljen samo uz odobrenje kompanije Carlsberg kao deo programa resocijalizacije i uz pojačano detaljno praćenje.

Dobavljači su dužni da postupaju u skladu sa zakonima o sprečavanju ropstva u celom svom lancu snabdevanja, vodeći računa da radnici nisu izloženi zlostavljanju, prinudi, ili zastrašivanju, što obuhvata i fizičko ili mentalno zlostavljanje. Radnici moraju dobrovoljno potpisivati ugovore o radu bez plaćanja bilo kakvih naknada ili depozita, pri čemu zadržavaju sva svoja lična dokumenta. Radnicima ne sme biti ograničena sloboda kretanja i moraju biti u mogućnosti da izađu iz radnog odnosa uz prethodnu najavu u razumnom roku i bez ikakvih ugovornih kazni.

3.2 ZAPOŠLJAVANJE MLADIH RADNIKA I ZABRANA DEČJEG RADA

Dobavljači su dužni da poštuju prava deteta i strogo zabranjuju dečji rad, u skladu sa Konvencijom MOR br. 138 o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa i br. 183 o najgorim oblicima dečjeg rada. Dete se definiše kao lice mlađe od 15 godina ili mlađe od minimalnih godina starosti za zasnivanje radnog odnosa u nekoj zemlji, zavisno koja je granica viša, sa izuzetkom određenih zemalja gde je minimalni uzrast 14, što dozvoljavaju Konvencije MOR.

Dečji rad, uključujući rad koji iskorišćava, škodi ili ometa obrazovanje je strogo zabranjen. Ako se utvrdi da postoji dečji rad, dobavljači moraju podržati inicijative za izuzimanje dece iz takvog rada. Deca mogu da pomažu u porodičnim poslovima, samo ako je reč o poslovima koji su laki, prilagođeni uzrastu i u skladu sa standardima MOR.

Svi radnici moraju imati najmanje 15 godina ili biti minimalnog uzrasta za zasnivanje radnog odnosa, zavisno koja granica je viša. Dobavljači moraju da provere uzrast kandidata i obezbede da mladi radnici (mlađi od 18 godina) ne budu izloženi poslovima koji su štetni po zdravlje, noćnom radu ili aktivnostima koje ometaju njihovo obrazovanje. Radni odnos mladih radnika mora biti u skladu sa lokalnim zakonima, uključivati pogodnosti za obrazovanje, i posebnu pažnju posvećivati njihovoj bezbednosti i blagostanju.

3.3 SLOBODA UDRUŽIVANJA I KOLEKTIVNO PREGOVARANJE

Dobavljači su dužni da poštuju prava radnika da se sindikalno udružuju, da učestvuju u aktivnostima sindikata i da kolektivno pregovaraju bez straha od odmazde, uznemiravanja ili raskida radnog odnosa u skladu sa ETI Osnovnim kodeksom, UNGP i Konvencijom MOR br. 87. Dobavljači moraju obezbediti da menadžment obaveštava sve zaposlene o njihovim pravima i sprovodi ove zaštitne mere. Dobavljači treba da obezbede okruženje koje podržava organizacije radnika tako što obezbeđuju prostore za sastanke, omogućavaju obavljanje sindikalnih aktivnosti tokom radnog vremena i dele informacije o pregovorima, dok radničke predstavnike treba da tretiraju pravično, da im omoguće pristup resursima, odsustvovanje sa posla zbog sindikalnih obaveza i podršku menadžmenta. Ukoliko su sindikati zabranjeni, treba uspostaviti alternative oblike predstavljanja, kao što su radnički saveti, u skladu sa Konvencijom MOR br. 135. Dobavljači takođe moraju poštovati zakonsko pravo na obustavu rada, izbegavati primenu kaznenih mera ili opstruktivne politike, i rešavati štrajkove konstruktivno kroz dijalog sa predstavnicima radnika radi rešavanja postojećih problema.

3.4 ZABRANA DISKRIMINACIJE I UZNEMIRAVANJA

Dobavljači moraju osigurati da se nijedna odluka u vezi radnog odnosa ne zasniva na diskriminaciji. Odluke moraju biti zasnovane isključivo na zakonitim kriterijumima, a ne na rasi, polu, religiji, seksualnoj orijentaciji, invaliditetu ili drugim osobinama. Oni moraju da zaštite zaposlene od uznemiravanja, maltretiranja, zlostavljanja ili pretnji i da obezbede bezbedno radno okruženje puno poštovanja. Moraju biti uspostavljena jasna pravila o diskriminaciji, uznemiravanju, etici i jasne

disciplinske mere sa kojima moraju biti upoznati svi zaposleni. Pored toga, dobavljači moraju da promovišu jednakost i inkluzivnost tako što će vrednovati različitost po pitanju pola, starosti, kulture i načina života i što će primenjivati politike i programe koji podržavaju diverzitet, jednakost i inkluziju.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da od radnika prikupljaju povratne informacije o diverzitetu i inkluziji kako bi ocenili rizike od diskriminacije i uznemiravanja manjinskih i ugroženih grupa u lancu snabdevanja. Dobavljači se podstiču da postavljaju ciljeve diverziteta, jednakosti i inkluzije (*diversity, equity and inclusion - DE&I*), uključujući i rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, u skladu sa misijom kompanije Carlsberg da unapredi ujednačenu zastupljenost polova na liderskom nivou.

3.5 POŠTOVANJE PRAVA NA ZEMLJIŠTE

Poslovni partneri su obavezni da poštuju prava na zemljište, šume i vode pojedinaca i zajednica koje su pod uticajem njihovog poslovanja i načina na koji pribavljaju materijale. Sva pitanja koja se tiču korišćenja imovine ili zemljišta, uključujući bilo kakve ugovore o prenosu prava ili ugovore o korišćenju, moraju biti rešena u skladu sa principima slobode, prethodne i informisane saglasnosti, pri čemu se mora obezbediti transparentnost ugovora i objavljivanje svih informacija. Poslovni partneri se moraju suzdržati od bilo kakvih praksi koje podrazumevaju prisvajanje zemljišta. Sve neophodne ekološke dozvole, odobrenja i registracije moraju biti uredno pribavljene, poštovane, održavane i obnavljane.

4. USLOVI RADA

Dobavljači moraju da obezbede pravične, bezbedne i dostojne uslove rade u skladu sa nacionalnim zakonima, industrijskim standardima i Konvencijama MOR. To podrazumeva regulisanje radnog vremena, minimalne zarade i/ili kolektivno ugovorenih zarada i beneficija, kao i nuđenje zakonski obavezujućih ugovora o radu. Od dobavljača se očekuje da poštuju ove standarde, štite prava radnika i promovišu odgovorno radno okruženje.

4.1 UPRAVLJANJE RADNIM VREMENOM

Dobavljači moraju postupati u skladu sa nacionalnim zakonima, kolektivnim ugovorima i industrijskim standardima o radnom vremenu, sa naglaskom na većoj zaštiti radnika. Radno vreme ne sme da bude predugo, a prekovremeni rad mora biti dobrovoljan i u okvirima zakona ili kolektivnog ugovora. Redovno radno vreme ne sme da bude duže od 48 sati nedeljno, a maksimalno 60 sati, uključujući i prekovremeni rad, što je u skladu sa standardima MOR i ETI. U izuzetnim okolnostima, dozvoljeno granica od 60 sati sme da bude prekoračena, ali samo ukoliko je to u skladu sa nacionalnim zakonom, kolektivnim ugovorima i preporukama o zdravlju i bezbednosti na radu i ako je opravdano usled postojanja nepredviđenih okolnosti, kao što su visok nivo proizvodnje ili vanredne situacije. Radnici moraju da imaju barem jedan slobodan dan nedeljno ili dva slobodna dana u toku 14 dana, ako je to dozvoljeno nacionalnim zakonima.

4.2 PLAĆANJE ZARADA I DRUGIH PRIMANJA

Dobavljači moraju obezbediti da zarade i druga primanja za standardnu radnu nedelju budu u skladu sa ili prevazilaze nacionalne zakonske standarde, iznose predviđene kolektivnim ugovorom ili uporedive iznose iz industrije, koji god od navedenih iznosa je najveći. Zarade moraju biti isplaćivane redovno i sve informacije o zaradi moraju biti prikazane u obračunskom listu. Radnici moraju biti date jasne, pisane informacije o uslovima rada i zaradama, uključujući sve umanjenja. Umanjenja zarade kao disciplinska mera ili umanjenja zarade koja nisu dozvoljena

zakonom su zabranjena. Dobavljači moraju da se pridržavaju zakona o radu, što znači i poštovanje odredbi o socijalnom i zdravstvenom osiguranje i drugih prava, kao što su bolovanje, godišnji odmor i odsustvo radi brige o detetu. Takođe, moraju se truditi ne izbegavaju poštovanje svojih obaveza sklapanjem podugovora ili na druge načine.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da ulože razuman trud da dostignu nivo zarade koji obezbeđuju pristojan život za sve radnike, uključujući i privremeno zaposlene i zaposlene preko agencija.

4.3 REDOVAN RADNI ODNOS

Pri stupanju u radni odnos ili službu, dobavljači moraju svim zaposlenima dati zakonski obavezujući ugovor napisan na jeziku koji razumeju. Ugovor mora da sadrži ključne informacije, kao što su naziv radnog mesta, očekivana zarada, radno vreme, otkazni rok, beneficije, uslovi za odsustvovanje i disciplinski mehanizmi i mehanizme podnošenja pritužbi.

Svako privremeno zapošljavanje mora biti u skladu sa važećim nacionalnim zakonima o radu.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da promovišu kontinuirano stručno usavršavanje zaposlenih tako što će im nuditi redovne obuke za unapređenje veština i znanja zaposlenih. Nudeći obuke koje su dostupne svim radnicima, dobavljači mogu da im pomognu u unapređenju karijere. Preporučuje se dobavljačima da pokušaju da prate i ocenjuju uticaj ovih inicijativa kako bi podstakli tekući rast i unapređenja.

5. ZDRAVLJE I BEZBEDNOST

Dobavljači se moraju pridržavati strogih standarda o zdravlju i bezbednosti na radu, poštovati sve relevantne zakone, propise i industrijske standarde, uključujući i Deklaraciju MOR o osnovnim principima i pravima na radu. To podrazumeva obezbeđivanje bezbednog radnog okruženja, odgovarajućeg smeštaja i efikasno upravljanje hemikalijama i opasnim supstancama. Dobavljači takođe moraju uvesti procedure odgovora na vanredne situacija kako bi zaštitile radnike, posetioce i okolne zajednice.

5.1 ZDRAVLJE I BEZBEDNOST NA RADU

Dobavljači moraju da postupaju u skladu sa svim važećim zakonima, propisima i industrijskim standardima o zdravlju i bezbednosti na radu, uključujući Konvenciju MOR br. 155 o bezbednosti i zdravlju na radu. Pored toga, dobavljači moraju obezbediti bezbedno radno okruženje za sve zaposlene, podizvođače i posetioce. Odgovornost za bezbedan i zdrav rad treba da bude dodeljena višem menadžmentu dobavljača, odnosno višem menadžmentu na lokaciji, koji treba da obezbedi nadzor nad primenom politika zdravlja i bezbednosti na radu, poštovanje propisa i brzo reagovanje u cilju rešavanja eventualnih problema. Dobavljači moraju da poseduju pisanu politiku o zdravlju i bezbednosti, koja je dostupna radnicima i sadrži rodno osetljive procedure radi umanjenja rizika. Potrebno je sprovesti procenu rizika na radnom mestu kako bi se identifikovale potencijalne opasnosti, uključujući one koje se tiču mentalnog zdravlja i ergonomije i uvesti odgovarajuće mere kako bi se ovi rizici umanjili. Dobavljači moraju da obezbede besplatnu zaštitnu opremu i da radnicima organizuju obuke za korišćenje iste i za bezbedan rad. Kompanija Carlsberg prilikom izbora izvođača i dobavljača uzima u obzir i bezbednost i zdravlje na radu, a ugovori koji se sa njima sklapaju uvek sadrže jasne zahteve po pitanju zdravlja i bezbednosti na radu. Izvođači koji rade na lokacijama kompanije Carlsberg moraju da poseduju odgovarajuću obuku, odgovarajuću opremu za bezbedno izvođenje poslova i moraju se pridržavati politika i procedura kompanije Carlsberg o zdravlju i bezbednosti na radu. Dobavljači i podizvođači moraju da pribave

dozvolu za rad za visokorizične aktivnosti na Carlsberg lokacijama, a nepoštovanje ovih politika može dovesti do ugovornih kazni ili raskida ugovora.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da imaju proaktivan pristup zdravlju i bezbednosti na radu, čiji cilj je dostizanje nula nezgoda na radnom mestu primenom naprednih mera bezbednosti, negovanjem jake kulture bezbednosti i kontinuiranim unapređenjem praksi za upravljanje rizicima kako bi se zaštitili zaposleni.

Dobavljačima se preporučuje da za upravljanje zdravljem i bezbednošću na radu primenjuju ISO 45001 ili ekvivalentan sistem.

5.2 SMEŠTAJ

Dobavljači moraju da obezbede da smeštaj za radnike ispunjava ili prevazilazi standarde lokalne zajednice, i da omogućava slobodan ulaz i izlaz za zaposlene. Ako radnici plaćaju za smeštaj, troškovi moraju biti razumni i ne smeju predstavljati veliki deo njihove zarade. Tamo gde je to moguće potrebno je obezbediti i bezbedan prevoz do i od radnog mesta. Smeštaj mora da ima spavaće prostorije odvojene po polu, prostor za dnevni boravak i održavanje higijene, po potrebi, i mora biti takav da porodice mogu da budu smeštene zajedno. Smeštaj mora da bude u skladu sa lokalnim propisima o zdravlju i bezbednosti, uz vođenje evidencije o inspekcijama i održavanju. Mora postojati plan protivpožarne zaštite, koji predviđa postojanje obučanih lica zaduženih za protivpožarnu zaštitu, redovno testiranje opreme i protivpožarne vežbe, sa kojim moraju biti upoznati svi radnici. Dobavljači moraju da obezbede adekvatnu klimatizaciju, svetlo, ventilaciju i uredne sanitarne prostorije i prostorije za pranje veša. Moraju biti obezbeđeni i prostor za bezbedno čuvanje ličnih stvari, higijenski prostor za kuvanje ili kantine, a moraju biti ispunjene i specifične potrebe po pitanju ishrane ili verske potrebe.

5.3 UPRAVLJANJE HEMIKALIJAMA I OPASNIM SUPSTANCAMA

Dobavljači moraju uvesti stroge procedure za upravljanje hemikalijama, što podrazumeva i bezbedno nabavljanje, čuvanje, rukovanje, korišćenje, sanaciju i odlaganje, naročito kada je reč o opasnim materijalima. Radnici na relevantnim pozicijama moraju da prođu obuku o bezbednosnim procedurama. Bezbednosni listovi za opasne supstance moraju biti dostupni na lokalnom jeziku, moraju se održavati i redovno ažurirati. Dobavljači moraju da obezbede adekvatne mere kontrole kako bi zaštitili radnike i okruženje. To podrazumeva jasno označavanje, bezbedno skladištenje, sprečavanje izlivanja i obezbeđivanje adekvatne lične zaštitne opreme. Dobavljači treba da smanje korišćenje opasnih supstanci i da ih zamene bezbednijim alternativama.

5.4 PROCEDURE ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE

Dobavljači moraju da uspostave procedure odgovora na vanredne situacije za incidente koji utiču na zdravlje, bezbednost i industrijske incidente i moraju sve radnike upoznati sa tim procedurama. Putevi za evakuaciju moraju biti bez prepreka i slobodni, moraju biti obezbeđeni audio i vizuelni sistemi za dojavu opasnosti, a zaposleni moraju da prođu obuku za prvu pomoć i gašenje požara. Redovno se moraju održavati vežbe iz protivpožarne zaštite i vežbe odgovora na izlivanje opasnih materija o čemu se mora postojati odgovarajuća evidencija.

6. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Kompanija Carlsberg je svesna potrebe da se odgovori na klimatske promene i smanji emisija gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa Pariskim sporazumom. Dobavljači imaju ključnu ulogu u umanjenju klimatskih uticaja, jačanju otpornosti i prepoznavanju prilika za sprečavanje klimatskih promena, osiguravanje bezbednosti vode i drugih ekoloških pitanja. Dobavljači se moraju pridržavati ekoloških zakona, propisa i međunarodnih standarda, kao što su ISO 14001 i moraju uvesti efikasne sisteme upravljanja zaštitom životne sredine (*Environment Management Sys-*

tem - EMS). Dobavljači moraju adekvatno upravljati emisijom ugljenika, korišćenjem vode i otpadom i fokusirati se na biodiverzitet, sprečavanje deforestacije, na održivu poljoprivredu i odgovornu potrošnju energije. Mere zaštite životne sredine moraju se sprovoditi uz poštovanje ljudskih prava, što podrazumeva fer odnos prema radnicima i lokalnim zajednicama, a mora biti uzet u obzir i uticaj klimatskih promena na uslove rada i kulturni život.

6.1 UPRAVLJANJE PITANJIMA ŽIVOTNE SREDINE

Dobavljači moraju postupati u skladu sa svim relevantnim zakonima i zahtevima o zaštiti životne sredine, moraju biti u toku sa i proaktivno upravljati sprečavanjem i ublažavanjem nepovoljnih uticaja na životnu sredinu koje izazivaju njihove aktivnosti, njihovi proizvodi i usluge. Dobavljači moraju uvesti robusne sisteme upravljanja zaštitom životne sredine (EMS) usklađene sa standardima, kao što je ISO 14001, kako bi nadzirali i rešavali uticaje na resurse, energiju, vodu, otpad, emisiju ugljenika i biodiverzitet. Značajni ekološki incidenti ili neusaglašenosti koje mogu potencijalno uticati na kompaniju Carlsberg moraju odmah biti prijavljene. Dobavljači moraju pripremati redovne izveštaje o učinku u oblasti zaštite životne sredine, kako bi prikazali merljivi napredak i obezbedili transparentnost. Oni se takođe moraju pridržavati ekoloških standarda u celom svom lancu snabdevanja. Moraju biti uspostavljene jasne ekološke politike i obezbeđena redovna obuka kako bi se osigurala efikasna implementacija.

6.2 UPRAVLJANJE EMISIJOM UGLJENIKA

Dobavljači moraju aktivno da prate i smanjuju svoju direktnu (Opseg 1), indirektnu energetska (Opseg 2) i ostalu indirektnu emisiju (Opseg 3) u svom poslovanju i lancu snabdevanja, a u skladu sa Protokolom o gasovima sa efektom staklene bašte. Oni moraju podržavati ciljeve kompanije Carlsberg za Opseg 3 tako što će primenjivati strategije za merljivo umanjenje emisije ugljenika u skladu sa standardima Inicijative za naučno utemeljene ciljeve (*Science Based Targets initiative - SBTi*). Dobavljači treba da utiču na emisije tokom celog životnog veka proizvoda, od projektovanja i proizvodnje do odlaganja po isteku životnog veka. Dobavljači moraju

da dostavljaju redovne izveštaje o napretku ostvarenom u postizanju ciljeva smanjenja emisije ugljenika, a to podrazumeva i pripremu detaljnih izveštaja za kompaniju Carlsberg o emisijama iz Opsega 1, 2 i 3. U tim izveštajima dobavljači moraju da opišu uspehe koje su postigli i izazove sa kojima se susreću, kako bi se osigurala transparentnost prema svim zainteresovanim stranama.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da učestvuju u javnom objavljivanju svog ugljeničnog otiska i svojih aktivnosti na smanjenju emisije kako bi pokazali svoju spremnost i napredak koji su postigli u dostizanju ekološke održivosti.

Dobavljači se podstiču da definišu i odobre ciljeve utemeljene na nauci za svoje emisije iz Opsega 1, 2 i 3 i da definišu svoje ciljeve za neto nultu emisiju.

6.3 UPRAVLJANJE VODOM

Dobavljači moraju odgovorno da upravljaju vodom, naročito u oblastima gde su resursi ograničeni, tako što će unaprediti efikasnost korišćenja kroz ponovnu upotrebu i reciklažu vode. Oni moraju da obezbede da njihove aktivnosti ne utiču štetno na lokalna prava na vodu, moraju osigurati pristupačnost vode i sanitarnih objekata i raditi sa zajednicama na unapređenju pristupačnosti bezbedne vode. Otpadne vode se moraju tretirati pre ispuštanja kako bi zadovoljile lokalne standarde, bilo na lokaciji ili u postrojenjima koja su za to ovlašćena, a moraju biti preduzete i mere za sprečavanje zagađenja lokalnih izvora vode. Dobavljači bi trebalo redovno da izveštavaju o upotrebi vode, recikliranju vode i pokušajima smanjenja potrošnje, kao i da neprekidno unapređuju prakse na osnovu pokazatelja učinka i povratnih informacija.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da sprovedu procenu rizika u vezi dostupnosti vode na svojim proizvodnim i eksploatacionim lokacijama, da identifikuju oblasti visokog rizika i preduzmu mere u cilju postizanja bezbednog snabdevanja vodom u celom svom poslovanju i lancu snabdevanja.

6.4 UPRAVLJANJE OTPADOM

Dobavljači su obavezni da se pridržavaju postojećih standarda i odgovornih praksi o upravljanju otpadom i hemikalijama, da striktno poštuju nacionalne propise kako bi obezbedili zaštitu i bezbednost životne sredine. Oni moraju odgovorno da upravljaju hemikalijama, od nabavke do odlaganja, da redovno revidiraju i unapređuju svoje prakse kako bi osigurali usklađenost sa propisima i zadovoljili trenutno važeće dobre prakse. Opasni otpad, uključujući određene hemikalije, ne sme se odlagati na deponijama ili spaljivati na lokacijama bez prethodnog odobrenja, a korišćenje dugotrajnih organskih zagađujućih supstanci (*Permanent Organic Pollutants - POP*) je strogo zabranjeno jer su dugoročno rizični po životnu sredinu i zdravlje.

Od dobavljača se očekuje da smanje količinu otpada od ambalaže tako što će prevashodno koristiti materijale koji se mogu reciklirati, ponovo upotrebiti, obnoviti ili kompostirati, a kako bi smanjili ili potpuno ukinuli jednokratnu upotrebu. Pored toga, dobavljači treba da vode i javno objavljuju potpun popis svih ambalažnih materijala, sa informacijama o recikliranim sadržajima, mogućnosti reciklaže i kompostiranja kako bi podržali kompaniju Carlsberg u postizanju ciljeva transparentnosti i cirkularnosti održive ambalaže.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da umanje količinu otpada u celom životnom veku proizvoda, u distribuciji i pri pružanju usluga, kao i da primene pristup procene celokupnog životnog veka kako bi kontinuirano umanjili ugljenični otisak njihovih materijala.

6.5 ZABRANA ZAGAĐENJA

Dobavljači moraju postupati u skladu sa važećim zakonima i propisima u vezi emisija u vazduh (uključujući i supstance neprijatnog mirisa), zagađenja bukom, zagađenja zemljišta (uključujući rizike od istorijskog ili trenutnog zagađenja), zadržavanje vode, ispuštanja u podzemne i površinske vode, kao i propisima u vezi obrade i odlaganja otpada.

6.6 BIODIVERZITET I DEFORESTACIJA

Dobavljači moraju da obezbede da njihovi proizvodi ne doprinose deforestaciji, moraju izbegavati konverziju prirodnih šuma i sprečavati tešku degradaciju, u skladu sa Inicijativom za uspostavljanje okvira odgovornosti i relevantnim propisima, kao što su propisi EU o drvenoj građi i deforestaciji. Dobavljači moraju da zaštite biodiverzitet tako što će izbegavati prakse koje štete staništima ili ugrožavaju vrste, poštujući lokalne i međunarodne propise. Dobavljači treba da dostave informacije o sledljivosti i primenjuju detaljne analize kako bi osigurali usklađenost poslovanja i transparentnost, kao i da bi podržali ispunjavanje ciljeva kompanije Carlsberg o biodiverzitetu i sprečavanju deforestacije. Što se tiče poljoprivrednih sirovina, dobavljači moraju uvesti održive i regenerativne prakse i održavati sledljivosti u skladu sa standardima kompanije Carlsberg.

Dobra praksa

Dobavljači se podstiču da usvajaju principe cirkularne ekonomije koji podržavaju biodiverzitet i sprečavaju deforestaciju, uključujući osmišljavanje proizvoda i procesa koji omogućavaju efikasnije korišćenje resursa, smanjuju otpad i promovišu korišćenje održivih materijala. Dobavljači treba da pokušaju da zatvore krug korišćenja resursa tako što će uvesti strategije recikliranja i ponovne upotrebe i tako što će primarno nabavljati sirovine od odgovornih, sertifikovanih dobavljača koji ne doprinose deforestaciji.

Dobavljači se podstiču da pribave sertifikate za relevantne proizvode ili da se priključe organizacijama kao što su Sustainable Agriculture Initiative (SAI) Platform, Forestry Stewardship Council (FSC) i BonSucro.

6.7 ENERGIJA

Dobavljači moraju da promovišu energetske efikasnost na svim svojim lokacijama, u vezi svoje opreme opremu i u svim fazama lanca snabdevanja, pri tom dajući prioritet ekonomičnim merama. Trebalo bi da povećaju energetske efikasnost u prevozu, pakovanju i maloprodaji, da obezbede usklađenost sa propisima iz oblasti energetike i održavaju sve potrebne dozvole. Dobavljači moraju voditi preciznu mesečnu evidenciju o korišćenju energije kako bi pratili napredak i identifikovali prilike za unapređenje. Pored toga, trebalo bi da razviju plan tranzicije ka korišćenju obnovljivih izvora energije.

7. POSLOVNA ETIKA

Dobavljači se moraju pridržavati visokih standarda poslovne etike i obezbediti usklađenost sa svim relevantnim zakonima i propisima. To podrazumeva izbegavanje korupcije i davanja mita, transparentnost po pitanju poklona, donacija i troškova reprezentacije i sprečavanje sukoba interesa. Dobavljači moraju postupati u skladu sa svim važećim zakonima o zaštiti konkurencije i zaštiti podataka i moraju davati istinite izjave o zaštiti životne sredine.

7.1 KORUPCIJA I MITO

Dobavljači moraju postupati u skladu sa svim važećim zakonima o sprečavanju korupcije u njihovim poslovnim aktivnostima, a naročito ne smeju: (I) pokušavati da steknu neprimerenu prednost obećavanjem, nuđenjem ili davanjem bilo kakve vrednosti, neposredno ili posredno, bilo kom javnom funkcioneru, poslovnom partneru ili bilo kojoj trećoj strani; ili (ii) učestvovati u bilo kojim drugim oblicima korupcije, prinude, pronevere ili prevare koja za cilj ima nepravedno sticanje neprimerene prednosti ili kojima se na drugi način utiče na ishod poslovnih transakcija. Dobavljači moraju da obezbede da svi relevantni zaposleni i treće strane budu upoznati sa i postupaju u skladu sa važećim zakonima.

7.2 POKLONI I REPREZENTACIJA

Dobavljači ne smeju nuditi, finansirati ili poklanjati skupe poklone, ekstravagantne vidove reprezentacije ili gostoprimstva bilo kom zaposlenom ili drugim saradnicima u Carlsberg Grupaciji u nameri da utiču na njihove poslovne odluke. Dobavljači moraju da obezbede da bilo koji pokloni ili vidovi reprezentacije koju nude zaposleni kompanije Carlsberg budu transparentni i poslovno opravdani. U svakom slučaju, dobavljači ne smeju nuditi nikakve poklone, vidove reprezentacije i gostoprimstva ili putovanja zaposlenima kompanije Carlsberg koji rade u organizacionim jedinicama koje se bave nabavkom.

7.3 SUKOB INTERESA

Zaposleni kompanije Carlsberg bi bili u sukobu interesa, ako bi njihov lični interes mogao da utiče na njihovu sposobnost da postupaju objektivno i u najboljem interesu Carlsberg Grupacije. Dobavljači se ne smeju baviti nikakvim aktivnostima kojima se stvara sukob interesa ili za koje se opravdano može smatrati da predstavljaju sukob interesa. Dobavljači moraju odmah preduzeti mere da zaustave takav sukob interesa.

7.4 KONKURENCIJA I FER TRGOVINA

Dobavljači ne smeju sklapati nikakve antikonkurentne sporazume sa konkurentima (pisane, usmene ili prećutne, npr. negovorenjem, rukovanjem, namigivanjem) ili učestvovati u bilo kojoj drugoj aktivnosti čiji je cilj ili ishod sprečavanje ili ograničavanje konkurencije i/ili kršenje važećih zakona o konkurenciji ili fer trgovini.

7.5 IZJAVE O ODRŽIVOSTI I EKOMANIPULACIJA

Dobavljači moraju obezbediti da sve njihove izjave o zaštiti životne sredine, zelenom poslovanju i održivosti koje se tiču njihovih proizvoda, usluga ili aktivnosti budu istinite, jasne, transparentne i lako razumljive potrošačima i sličnim preduzećima, a te izjave moraju biti potkrepljene jakim i proverljivim dokazima.

Dobavljači moraju postupati u skladu sa svim relevantnim zakonima i smernicama kako bi obezbedili tačnost i integritet svojih izjava o zaštiti životne sredine i održivosti. Dobavljači moraju izbegavati obmanjujuća poređenja, nepotkrepljene tvrdnje o ciljevima zaštite životne sredine ili objavljivanje saradnje sa trećim stranama bez njihovog odobrenja. Sve neophodne, kvalifikujuće informacije treba da budu vidljivo i jasno predstavljene.

7.6 BEZBEDNOST INFORMACIJA, ZAŠTITA PODATAKA I ODGOVORNO KORIŠĆENJE VEŠTAČKE INTELIGENCIJE

Dobavljači moraju postupati u skladu sa svim važećim zakonima i propisima o bezbednosti informacija i visokotehnoj bezbednosti, zaštiti podataka i veštačkoj inteligenciji. Od dobavljača se očekuje da postupaju u skladu sa relevantnim industrijskim standardima i da primenjuju najsavremenije prakse za sakupljanje, deljenje i korišćenje podataka o ličnosti potrošača i zaposlenih, odnosno poverljivih poslovnih podataka koje im je poverila kompanija Carlsberg, kao i standarda po pitanju razvoja i korišćenja sistema zasnovanih na veštačkoj inteligenciji.

Dobavljači moraju osmisliti i održavati sisteme zasnovane na veštačkoj inteligenciji koji su robusni, otporni i bezbedni. Od dobavljača se očekuje da ove sisteme koriste odgovorno i transparentno, uz dokumentovane dokaze o fer i etičkom projektovanju veštačke inteligencije i načinu upotrebe koji nije štetan po pojedince ili društvo. Dobavljačima nije dozvoljeno da podatke o ličnosti potrošača i zaposlenih ili poverljive poslovne informacije koje im je poverila kompanija Carlsberg koriste za obučavanje modela veštačke inteligencije i za napredne analize bez izričite i jasne dozvole kompanije Carlsberg.

Na zahtev kompanije Carlsberg dobavljači moraju odmah izvršiti sve procene i dostaviti informacije o bezbednosti informacija i visokotehnoj bezbednosti, zaštiti podataka i odgovornim programima, politikama i kontrolama veštačke inteligencije. Kompanija Carlsberg ima pravo da izvrši kontrolu politika i praksi dobavljača kako bi potvrdila usklađenost sa ovde navedenim zahtevima.

7.7 TRGOVINSKE SANKCIJE I OGRANIČENJE UVOZA/IZVOZA

Dobavljači moraju postupati u skladu sa svim važećim zakonima i propisima o trgovinskim sankcijama i ograničenjima uvoza/izvoza u vezi sa njihovim poslovanjem. Dobavljači moraju obezbediti da svi relevantni zaposleni i treće strane budu upoznati sa i postupaju u skladu sa svim važećim zakonima i propisima o trgovinskim sankcijama, odnosno ograničenjima uvoza/izvoza.

Decembar 2024.

Carlsberg Breweries A/S
J.C. Jacobsens Gade 1
1799 Kopenhagen V
Danska